

Historické pojetí péče o osoby s mentálním postižením

Pohled do historie

- Vztah společnosti k osobám s postižením byl vždy „lakmusovým papírkem“ ukazujícím skutečné zaměření a vnitřní život daného společenství (směřování, hodnotový systém, priority apod.).

Starověk – Řecko a Řím

- Generalizující tvrzení, že se prehistorické a raně historické společnosti **těchto osob zbavovaly**.

Antická společnost

- **Hippokrates** již 4. st. př. n. l. - bohatá teorie a terminologie duševních poruch
- mentální onemocnění vzniká z poruch mozku, vlivu vnějšího prostředí a zevních podmínek působících na člověka.

Středověk

- Středověk zaujal k duševně postiženým jedincům ambivalentní postoj:
 - Na jedné straně byli „blázni a šílení“ považováni za posedlé ďáblem, na straně druhé za vyvolené, které si vybral bůh.

Středověk

- Na rozdíl od antiky přináší křesťanství kvalitní sociální změnu.
- Vznikají při kláštorech po celé Evropě nemocniční zařízení, tzv. **hospitály**
- Tato zařízení ovšem plnily funkci **sociálně charitativní**

Renesance

- Přinesla odklon od démonologie a čarodějnictví a naopak přinesla nový sociální aspekt jako výraz humanistického myšlení.
- Historický přechod mezi středověkým postojem k duševním poruchám a novověkým zrodem azylu představovala **Lod' bláznů**.
- Renesance přináší **první klasifikaci duševních poruch**,

J. A. Komenský

- „Ve své Didaktice velké se Komenský zabývá jakousi **první speciálně pedagogickou klasifikací žáků** z hlediska jejich typologie.
- Z hlediska vzdělávání žáků s MP je nutné vyzdvihnout na tu dobu velmi **nadčasové a geniální zásady**.

Osvícenství

- V 17. století vznikly velké internační budovy
- Dále byli mentálně postižení uzavíráni do církevních i veřejných podpůrných institucí, charit, vládních dobročinných zařízení, útulků a azylů (tzv. **věží bláznů**).

Filip Pinel

- Zakladatel moderní psychiatrie
- Represi pozvolna nahradil léčbou založenou na morální akci,
- Pinel se na idiocii (tj. slabomyslnost) díval jako na afektivní a rozumovou retardaci.

Pinelovi žáci

- **Jean Etienne-Dominik Esquirol** (1772-1840) a **Jean Itard** (1775-1838) pokračovali v jeho práci.
- **Esquirol** jako první vymezil „idiocii“ jako stav (nikoliv jako nemoc)
- **Itard** se podílel na výchově chlapce, tzv. „divého hochy z Aveyronu“.

Eduard Sequin

- Můžeme ho považovat za „**otce zakladatele**“ psychopedie a systematické péče, výchovy a vzdělávání osob s mentálním postižením.
- Ve svém teoretickém díle vyrůstajícím z každodenní praxe rozpracovává systém výchovy slabomyslných jedinců postavený na tzv. **Sequinově triádě**.

Další vývoj v zahraničí

- Další vývoj péče o jedince s mentálním postižením ve světě je spojen často se jmény **reformních pedagogů**.
- V první polovině 19. století, začaly vznikat první ústavy pro osoby s mentálním postižením a ve druhé polovině 19. století docházelo k dalšímu rozvoji a humanizaci institucionalizované péče.

Vývoj v českých zemích

- Vlastní počátky institucionální péče o jedince s mentálním postižením v ČR jsou vymezeny rokem **1871- Ernestinum**.
- Prvním ředitelem a zakladatelem byl **Karel Slavoj Amerling**
- Z jeho pedagogiky číší humánní přístup, kdy zakazoval užívat fyzické tresty a chtěl vyučovat zábavou a hrou.

Karel Herfort

- Stal se ředitelem Ernestina v roce 1902 a byl jím až do roku 1940.
- Zdokonalil dokumentaci klientů, zřídil v Ernestinu dvě **třídy pomocné školy**, zasloužil o rozvoj české dětské psychiatrie a zdůrazňoval nutnost stálé a těsné spolupráce lékaře a pedagoga.
- Spolu se **Josefem Zemanem**, zakladatelem našeho speciálního školství, se stal spoluzakladatelem prvního odborného časopisu Úchylná mládež.

Další osobnosti

- Učitel **Jana Mauer**
- Iniciátor rozvoje pomocného školství na Moravě **Konrád Sedláček**
- profesor **František Čáda**
- Z osobností určujících vývoj oboru **po druhé světové válce** můžeme jmenovat oba naše profesory speciální pedagogiky **M. Sováka a F. Kábeleho**.